

Als automobilist en fietser is het Bolwerk een lastig te nemen horde. Dat geldt in nog sterkere mate voor de schipper. Hij heeft na het uitvaren van de Kock van Leeuwensluis te maken met een vijfsprong en twee bruggen. Ook vroeger was het Bolwerk al een druk knooppunt. De naam verwijst naar een verdedigingswerk dat in de 16de eeuw op deze plek werd gebouwd. De Gouwe stroomde hier de stad binnen en ook het

verkeer kon daar door een poort in de toen nog ommuurde stad. De schipper kwam toen via wat nu de Kromme Gouwe heet, de door de Nieuwe Gouwe afgesneden bocht in de Gouwe. Deze oude rivierarm is bij de industrieweg afgedamd, dus er is nu geen scheepvaartverkeer meer. Wel ligt er vlakbij het Bolwerk een interessante brug overheen: de Wachterbrug, genoemd naar de gelijknamige herberg die daar vroeger was.

een luchtfoto van KLM Aerocarto uit 1928 van het Bolwerk (bron: Wim Denslagen: Gouda)

Het is een ophaalbrug en om die reden noemen we hem hier hoewel hij niet in onze wijk ligt. Een ophaalbrug waren we namelijk nog niet tegengekomen. De stalen brug dateert van 1924, maar toen lag hij over het Mallegat. In 1941 is hij naar de huidige locatie verplaatst en in 1994 is hij als monument geheel gerenoveerd. Juist vanuit Nieuwe park heb je goed zicht op deze stalen brug. Het principe is simpel. Het brugdek (officieel de val geheten) lijkt "opgehaald" te worden door hangstangen die aan de bovenconstructie bevestigd zijn. Dat gedeelte heet de balans, die steunt op de zgn. hameipoort, waar je onderdoor rijdt. Het achterste gedeelte van de balans is verzwaard om tegenwicht te bieden voor de val. Daarmee is er minder kracht nodig is om de val op te heffen. Die benodigde kracht komt van een aandrijfmecha-

nisme, dat zich onder de brug bevindt. Deze duwt feitelijk de val omhoog.

De Wachterbrug

We varen verder door de Rabatbrug. Dit is een basculebrug; hierbij zit het contragewicht ondergronds. Een dergelijk systeem zagen we al bij de Steve Bikobrug. De huidige brug dateert van 1958 en is al de derde die op deze plaats ligt. Waar de naam vandaan komt is niet helemaal duidelijk volgens het Straatnamenboek van Gouda. Een rabat is een technische term voor keersluis, maar het is ook een verdedigingswerk van staande balken.

Direct na de brug kun je rechtdoor naar de Museumhaven en de Mallegatsluis. Hierlangs ging al scheepvaartverkeer naar de IJssel vanaf eind 18de eeuw tot de aanleg van het Gouwekanaal en de Julianasluis in 1936. Wij volgen echter het Nieuwe Park en gaan dus links de Kattensingel op. Dan hebben we meteen te maken met de Pottersbrug, eveneens een basculebrug. Deze brug is gebouwd in 1959 en genoemd naar de Potterspoort die vanaf de 14 de eeuw tot aan de sloop in 1843 op deze plek lag. En de Potterspoort heette zo vanwege de Pottenbakkerijen die daar net buiten de poort gelegen waren. De bouw van de brug was een onderdeel van de reconstructie van het Bolwerk in 1959. Deze ombouw tot verkeersplein was behoorlijk ingrijpend, ook voor de ligging van de waterwegen.

Voor die tijd was de Kattensingel direct verbonden met de Nieuwe Gouwe en kwam daar op uit pal tegenover de uitmonding van de Kromme Gouwe. Het huidige kruispunt ligt nu op die gedempte verbinding. De Rabatbrug en de Pottersbrug zijn vrijwel identiek. Beide worden ter plaatse bediend door brugwachters van Cyclus. Meteen na de Pottersbrug kun je rechtsaf de loop van de Gouwe vervolgen naar de binnenstad. Zo gingen de schepen naar de IJssel voordat de Mallegatsluis werd opengesteld. Je passeert nu eerst de funderingen van de in 1995

gesloopte Regentessebrug en vlak daar achter de in hetzelfde jaar geheel vernieuwde Sint Romeijnsbrug. Dit is een bijzonder type brug hoewel u dat er waarschijnlijk niet aan af ziet. Het is namelijk een klapbrug. Vermeldenswaard omdat het goed aansluit bij dit lesje over bruggen. Een klapbrug lijkt uiterlijk op een bascule brug. Hij heeft alleen geen bascule. In dit geval was er geen ruimte om een kelder voor het contragewicht te bouwen. Dat betekent dat er grote krachten nodig zijn om de brug te openen. Daarom kan dit alleen bij kleine bruggen. De Sint Romeijnsbrug was er te breed voor. Daarom bestaat hij uit twee afzonderlijk beweegbare delen. Wil je verder door de Gouwe dan loop je vast bij de Hoornbrug aan het eind van de Lage en Hoge Gouwe. Dit is een vaste brug die maar 1,5 meter hoog is. De bedoeling is dat deze historische scheepvaartroute weer in zijn geheel bevaarbaar gemaakt wordt.

We zijn nu helemaal afgedwaald, de volgende keer gaan we verder voor het laatste stuk langs de Kattensingel.

De Pottersbrug